

Prevention of Terrorist Acts Committed by Children in Ukraine

Serhii Pekarskyi

Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi

<https://orcid.org/0000-0003-0538-0391>

Iulianiia Vinnichenko

Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi

Abstract. *Based on an analysis of the provisions of the current legislation of Ukraine, the authors substantiate the relevance of counteracting unlawful activities carried out by representatives of the special services of the aggressor state by criminal police units of the National Police of Ukraine. These activities are manifested, in particular, in the recruitment of Ukrainian children to commit terrorist acts. It is established that the key objective in this context is the prevention of the commission of the studied crime through operational and investigative measures.*

Keywords: *children, prevention, interagency interaction, terrorist act.*

Запобігання вчиненню дітьми в Україні терористичних актів

Сергій Пекарський

Донецький державний університет

внутрішніх справ, м. Кропивницький

<https://orcid.org/0000-0003-0538-0391>

Іуліанія Вінніченко

Донецький державний університет

внутрішніх справ, м. Кропивницький

Анотація. *На підставі аналізу норм чинного законодавства України авторами визначена актуальність протидії підрозділами кримінальної поліції Національної поліції України протиправним діям представників спецслужб країни-агресорки, які відображаються у вербуванні українських дітей для вчинення терористичних актів. Констатовано те, що основною метою стає оперативно-розшукове запобігання вчиненню злочину, що досліджується.*

Ключові слова: *діти, запобігання, взаємодія, терористичний акт.*

Новітній розвиток України, як незалежної держави відбувається в умовах відбиття повномасштабної агресії росії. Активна боротьба за незалежність та територіальну цілісність продовжується вже понад десять років. Анексія росією Криму та окупація частини Донецької та Луганської областей у 2014 році знайшла своє продовження у повномасштабній агресії росії проти України, яка розпочалася 24 лютого 2022 року. У цих надскладних умовах перед правоохоронними органами України постало завдання підтримки Збройних сил

України у відбитті агресії. Як слушно зазначив О. С. Юнін, в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації Національна поліція України зіштовхнулася із значними труднощами під час виконання поставлених перед нею завдань [1].

Підрозділи Національної поліції України документують також і злочини, які вчиняються представниками країни-агресорки. Особлива роль у протидії злочинності належить підрозділам кримінальної поліції Національної поліції України, які згідно положень Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність" від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII, спрямовують свої зусилля на пошук і фіксації фактичних даних про:

- протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України (далі – КК України, прим. автора);
- розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій [2, ст. 1].

Означені дії також здійснюються правоохоронцями з метою припинення правопорушень, в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави [2, ст. 1].

Відповідно здійснення заходів підрозділами кримінальної поліції в умовах протидії повномасштабній агресії росії проти України визначає актуальним завданням пошук, встановлення та фіксацію об'єктивних даних, отриманих у процесі оперативно-розшукової діяльності про розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб країни-агресорки. Таким прикладом розвідувально-підривної діяльності спеціальних служб країни-агресорки є вербування дітей та молоді в Україні для вчинення терористичних актів. Латентність дій злочинців, віддаленість місцезнаходження, знеособленість та безконтактність спілкування, а також використання злочинцями мережі Інтернет становить особливість даного злочину.

У 2025 році на актуальності вирішення питання щодо протидії вербовки представниками країни-агресорки українських дітей для вчинення терористичних актів наголошував заступник Голови Національної поліції України – начальник кримінальної поліції, генерал поліції третього рангу Андрій Небитов [3] та начальник ювенальної превенції Національної поліції України, полковник поліції Василь Богдан [4].

При цьому констатуємо про те, що Президентом України 24 листопада 2025 року був підписаний Указ "Про додаткові заходи щодо захисту прав дітей в умовах збройної агресії проти України" [5]. В даному Указі Президента України зазначена невідкладність здійснення системних та дієвих заходів, спрямованих на протидію порушенням прав дитини внаслідок збройної агресії росії проти України, зокрема впливу на безпеку, освіту, розвиток, охорону здоров'я,

зростання в сімейному оточенні, захист прав і законних інтересів дітей в умовах збройного конфлікту та у відбудовний період, а також побудову стійкого майбутнього дітей і молоді в Україні, зокрема через забезпечення ефективного розслідування порушень прав дітей внаслідок збройної агресії росії проти України, у тому числі фактів вербування або використання дитини для участі у збройному конфлікті, воєнних (бойових) діях [5].

Норми чинного КК України визначають підстави кримінальної відповідальності за:

- терористичний акт, тобто застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, або з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами, міжнародними організаціями, або привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста), а також погроза вчинення зазначених дій з тією самою метою [6, ст. 258];

- втягнення особи у вчинення терористичного акту або примушування до вчинення терористичного акту з використанням обману, шантажу, уразливого стану особи, або із застосуванням чи погрозою застосування насильства [6, ст. 258-1];

- сприяння вчиненню терористичного акту, проходження навчання тероризму, під чим слід розуміти вербування, озброєння, навчання особи з метою вчинення терористичного акту, а так само використання особи з цією метою, проходження навчання тероризму [6, ст. 258-4];

- воєнні злочини [6, ст. 438]. Гіпотеза даної статті містить кваліфікуючи діяння які передбачають "вербування або використання дитини для участі у збройному конфлікті, воєнних (бойових) діях" [6, ст. 438].

Наведене вище, дозволяє нам констатувати те, що протидія вербуванню представниками спецслужб країни-агресорки українських дітей для вчинення терористичних актів має правову регламентацію. Дана діяльність спрямована на попередження вчинення українськими дітьми терористичних актів, а також документування протиправних дій та притягнення до кримінальної відповідальності представників країни-агресорки, які намагаються вербувати дітей для вчинення терористичних актів. Відповідно працівники кримінальної поліції у співпраці з підрозділами превенції Національної поліції України та взаємодіючи зі Службою безпеки України, здійснюють комплексні заходи з метою запобігання вербовці дітей для вчинення терористичних актів.

У попередньому дослідженні нами було зазначено те, що ефективна оперативно-розшукова протидія вчиненню терористичних актів базується на системному, міжвідомчому та прогностичному підході [6, ст. 181]. На нашу думку це сприяє своєчасності виявлення латентних ознак підготовки до теракту та оперативній нейтралізації терористичних осередків і мереж, особливо у просторах Інтернету [6, ст. 181]. Відповідно, це дозволило нам дійти висновку про те, що основною метою стає оперативно-розшукове запобігання вчиненню злочину, що досліджується [6, ст. 181].

Отже, висновуємо, що нами зазначена доцільність оперативно-розшукового запобігання вербування дітей для вчинення терористичних актів. Даний висновок підтверджується вимогою чинного законодавчого акту про те, що уповноважені підрозділи, до яких відносяться і підрозділи кримінальної поліції, у межах своїх повноважень відповідно до законів, що становлять правову основу оперативно-розшукової діяльності, зобов'язані вживати необхідних оперативно-розшукових заходів щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення кримінальних правопорушень та викриття причин і умов, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, здійснювати профілактику правопорушень [2, ст. 7, п. 1].

Список використаних джерел

1. Юнін О. С. Особливості надання поліцейських послуг в умовах воєнного стану. *Наукові записки*. Серія Право. 2023. Вип. 14. С. 95-100.
2. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII. Дата оновлення: 9 серпня 2024 року. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12/conv#n49>.
3. Інтерв'ю 19 серпня 2025 року для "Київщини 24/7" з заступником Голови Національної поліції України Андрієм Небитовим. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=h3onTmUGT-w&themeRefresh=1>.
4. Майже 100 підлітків звертались до поліції через спроби вербування росіянами. URL: <https://bukvy.org/majzhe-100-pidlitkiv-zvertalys-do-politsiyi-cherez-sprobu-verbuvannya-rosiyanamy>.
5. Про додаткові заходи щодо захисту прав дітей в умовах збройної агресії проти України: Указ Президента України № 859 від 24 листопада 2025 року. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/859/2025>.
6. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. Дата оновлення: 17 липня 2025 року. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
7. Вінніченко І. А., Пекарський С. П. Оперативно-розшукова протидія підрозділами кримінальної поліції вчиненню терористичних актів. *Інформаційне забезпечення протидії організованій злочинності в умовах збройного конфлікту*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (в авторській редакції), (м. Кропивницький, 16 жовтня 2025 року). Кропивницький, 2025 С. 179-183.